

Obsah

1	PŘEHLED ANATOMIE HLAVY	11
1.1	Lebka - cranium	11
1.1.1	Neurocranium	12
1.1.2	Splanchnocranium	13
1.1.3	Architektonika lebky	13
1.1.4	Paranasální dutiny	15
1.1.5	Čelistní (temporomandibulární) kloub - articulatio temporomandibularis	17
1.2	Oblíčejevé svaly	20
1.2.1	Žvýkací svaly	20
1.2.2	Mimické svaly	22
1.2.3	Funkce obličejových svalů	24
1.3	Krevní cévy	25
1.3.1	Arteriální řečiště	25
1.3.1.1	Arteria carotis externa	25
1.3.1.2	Arteria carotis interna	28
1.3.2	Venózní řečiště	29
1.4	Lymfatický systém hlavy a krku	30
1.4.1	Lymfatický systém hlavy	30
1.4.2	Lymfatický systém krku	31
1.5	Inervace hlavy a krku	33
1.5.1	Hlavové nervy - nervi craniales - obecná charakteristika	33
1.5.2	Přehled jednotlivých hlavových nervů	34
1.5.3	Nervus trigeminus - trojklanný nerv	35
1.5.3.1	Nervus ophthalmicus - n. V. 1 - první větev trojklanného nervu	35
1.5.3.2	Nervus maxillaris - n. V. 2 - druhá větev trojklanného nervu	37
1.5.3.3	Nervus mandibularis - n. V. 3 - třetí větev trojklanného nervu	38
1.5.3.4	Parasympatická ganglia v oblasti n. trigeminus	38
1.5.4	Nervus facialis - n. VII - lícní nerv	39
1.5.5	Postranní smíšený systém - hlavový nerv IX., X., XI.	40
1.5.6	Nervus hypoglossus - n. XII.	41
1.6	Povrch obličeje	41
1.6.1	Tvar obličeje	41
1.6.2	Kůže obličeje	41
1.6.3	Povrchový reliéf kůže	41
1.6.4	Linie štěpitelnosti kůže	42
2	TOPOGRAFIE VYBRANÝCH KRAJIN HLAVY A KRKU	43
2.1	Obecná charakteristika	43
2.2	Struktury v podkožní vrstvě obličeje	44
2.3	Měkké pokrývky lebeční klenby	44

2.4	Regio frontalis	44
2.5	Regio nasalis	47
2.6	Oblasti, tvořící tváře a rty	48
2.7	Regio orbitalis	51
2.8	Regio temporalis	52
2.9	Regio infratemporalis	55
2.10	Fossa pterygopalatina	56
2.11	Regio lingualis a sublingualis	59
2.12	Regio parotideomasseterica	60
2.13	Spatium parapharyngeum	63
2.14	Horizontální řez obličejovou částí hlavy v úrovni ústní štěrbiny	64
2.15	Trigonum submandibulare	67
2.16	Trigonum caroticum	68
2.17	Regio coli anterior. Dolní úsek	71
2.18	Regio colli laterale	72
2.19	Fasciální krční prostory	75
3.	VÝVOJ OBLIČEJOVÉ A KRČNÍ KRAJINY	77
3.1	Branchiální aparát	77
3.2	Vývoj obličeje	78
3.3	Vývoj ústní a nosní dutiny, vývoj patra	81
3.3.1	Stomodeum	81
3.3.2	Nosní váčky	82
3.3.3	Labiogingivální lišta, vznik vestibulum oris	82
3.3.4	Vývoj patra	82
3.3.5	Vývoj slinných žláz	83
3.4	Vývojové vady v obličejové krajině – rozštěpy	84
3.4.1	Rozštěpy rtu	85
3.4.2	Rozštěpy tváří	86
3.4.3	Rozštěpy patra	86
3.4.3.1	Přední rozštěpy	87
3.4.3.2	Zadní rozštěpy	87
3.4.3.3	Kombinované rozštěpy	87
3.4.4	Vývojové vady nosu	87
3.4.5	Etiologické faktory rozštěpů	87
3.5	Žaberní oblouky a jejich deriváty	88
3.5.1	Obecná charakteristika	88
3.5.2	Arterie z aortálních oblouků	88
3.5.3	Nervy žaberních oblouků	90

3.5.4	Chrupavčitá a kostěná složka žaberních oblouků	92
3.5.5	Svaly žaberních oblouků - branchiogenní svalstvo	94
3.6	Ektodermové žaberní rýhy (žaberní vkesliny)	95
3.7	Entodermové žaberní výchlípky (rýhy)	96
3.8	Vývojové anomálie branchiálního aparátu a jeho derivátů	97
3.9	Vývoj jazyka	100
3.10	Vývoj štítné žlázy	101
4.	MIKROSKOPICKÁ STAVBA OROFACIÁLNÍ OBLASTI	105
4.1	Nosní dutina - cavitas nasi	105
4.1.1	Vestibulum nasi	105
4.1.2	Regio respiratoria	105
4.1.3	Regio olfactoria	106
4.1.4	Vedlejší nosní dutiny - sinus nasales nebo paranasales	107
4.2	Ústní dutina - cavitas oris	107
4.2.1	Obecná stavba	107
4.2.2	Sliznice	107
4.2.2.1	Typy sliznice	107
4.2.2.2	Mikroskopická stavba sliznice	108
4.2.3	Rty - labia oris a tváře - buccae	109
4.2.4	Patro ústní dutiny	109
4.2.4.1	Tvrdé patro - palatum durum	109
4.2.4.2	Měkké patro - palatum molle	110
4.2.5	Jazyk - lingua	110
4.2.5.1	Základní stavba jazyka	110
4.2.5.2	Svalstvo jazyka	111
4.2.5.3	Sliznice jazyka	111
4.2.6	Slinné žlázy - glandulae salivariae	113
4.2.6.1	Obecná charakteristika	113
4.2.6.2	Sekreční část	113
4.2.6.3	Vývodná část	114
4.2.6.4	Velké slinné žlázy	114
4.2.6.5	Topografická lokalizace slinných žláz	116
4.2.7	Mandle - tonsillae	116
4.2.7.1	Obecná charakteristika	116
4.2.7.2	Patrová mandle - tonsilla palatina	117
4.2.7.3	Jazyková mandle - tonsilla lingualis	117
4.2.7.4	Nosohltanová mandle - tonsilla pharyngea	117
4.2.7.5	Tonsilla tubaria	117
5.	VÝVOJ ZUBU	119
5.1	Fylogeneze a srovnávací anatomie	119
5.2	Obecná charakteristika vývoje zubu	120

5.3	Dentální lišty a zubní pupeny	122
5.3.1	Labiogingivální lišta	122
5.3.2	Primární dentální lišta	123
5.3.3	Sekundární dentální lišta	124
5.4	Orgán skloviny	124
5.5	Dentální papila	126
5.6	Vývoj korunky a proces amelogeneze	126
5.6.1	Vznik ameloblastů	126
5.6.2	Tvorba organické matrix	127
5.6.3	Mineralizační stadium	127
5.6.4	Maturační stadium	128
5.6.5	Časový průběh amelogeneze	129
5.6.6	Změny orgánu skloviny při amelogenezi	130
5.6.7	Ukončení amelogeneze	131
5.7	Dentinogeneze v oblasti korunky	131
5.7.1	Obecná charakteristika	131
5.7.2	Diferenciace odontoblastů	133
5.7.3	Pre dentin	134
5.7.4	Mineralizace dentinu	134
5.7.5	Časový průběh dentinogeneze	136
5.8	Dentinogeneze a cementogeneze v oblasti kořene	137
5.8.1	Kořenová epitelová pochva a diafragma	137
5.8.2	Dentinogeneze v kořeni	138
5.8.3	Cementogeneze	139
5.9	Vývoj zubní pulpy a pulpární dutiny	140
5.10	Vývoj zubního alveolu a periodontia	142
5.11	Vývoj různých druhů zubů	144
5.12	Časový průběh vývoje zubů	145
5.12.1	Vývoj deciduální dentice	146
5.12.1.1	Prenatální období	146
5.12.1.2	Postnatální období – prvé dětství (infans I)	146
5.12.1.3	Prořezávání zubů	146
5.12.2	Smišená dentice	148
5.12.3	Vývoj permanentní dentice	150
5.13	Vývojové anomálie zubů	150
5.13.1	Odchyly v počtu zubů	152
5.13.2	Tvarové anomálie	152
5.13.3	Odchyly ve velikosti	153
5.13.4	Odchyly v uložení zubů	153
5.13.5	Anomálie ve stavbě tvrdých zubních tkání	153
5.13.5.1	Anomálie skloviny	153
5.13.5.2	Anomálie dentinu	154
5.13.5.3	Anomálie cementu	154

6	MIKROSKOPICKÁ STAVBA ZUBŮ	155
6.1	Obecná charakteristika	155
6.2	Metody zpracování	156
6.3	Zubovina - dentinum	157
6.3.1	Odontoblasty	157
6.3.2	Dentinová matrix	160
6.3.3	Pre dentin	160
6.3.4	Inter dentin	160
6.3.5	Interglobulární dentin	161
6.3.6	Primární, sekundární a terciální dentin	161
6.3.7	Výživa a inervace dentinu	162
6.4	Sklovina - enamelum	162
6.5	Zubní cement - cementum	166
6.6	Zubní dřev - pulpa dentis	168
6.7	Ozubice - periodontium	170
6.8	Zubní lůžko - alveolus dentalis	172
6.9	Dáseň - gingiva	173
7	ANATOMIE ZUBŮ A CHRUPU	177
7.1	Základní pojmy	177
7.1.1	Části jednotlivých zubů	177
7.1.2	Typy zubů	177
7.1.3	Chrup - dentice, dentitio	177
7.2	Orientace	178
7.2.1	Směry	178
7.2.2	Plochy	179
7.3	Tvar korunky	179
7.3.1	Korunka u řezáků a špičáků	179
7.3.2	Korunka třenových zubů a stoliček	179
7.3.3	Vývojové laloky	180
7.3.4	Změny korunek opotřebením	181
7.4	Vzorce chrupu	182
7.4.1	Zubní osový kříž	182
7.4.2	Vzorec, používající písmena	182
7.4.3	Vzorec, používající čísla	182
7.4.4	Systém FDI	185
7.4.5	Univerzální systém	185
7.5	Obecné rozlišovací znaky (známky)	185
7.5.1	Kořenová známka	185
7.5.2	Úhlová známka	186
7.5.3	Známka zakřivení	186

7.6	Popis zubů stálé dentice – dentes permanentes	186
7.6.1	Řezáky – dentes incisivi	186
7.6.2	Špičáky – dentes canini	187
7.6.3	Třénové zuby – dentes praemolares	187
7.6.4	Stoličky – dentes molares	188
7.7	Zuby dočasné dentice, mléčné zuby – dentes decidui, dentes lactei	190
7.8	Zubní oblouky	191
7.9	Roviny okluze a kontaktní křivky	191
7.9.1	Speeova kontaktní křivka	191
7.9.2	Wilsonova křivka	192
7.9.3	Bonwillův trojúhelník	192
7.9.4	Monsonova plocha	192
7.10	Skus – okluze	193
7.10.1	Psaliodoncie – psaliodontia	193
7.10.2	Labiodontcie – labiodontia	194
7.10.3	Opistodontcie – opistodontia	194
7.10.4	Prognatodontcie – prognatodontia	194
7.10.5	Stegodontcie – stegodontia	194
7.10.6	Hiatodontcie – hiatodontia	195
7.10.7	Klasifikace skusu – Angleho třídy	195
7.11	Lůžkové struktury čelistí	196
7.11.1	Lůžkové struktury horní čelisti	196
7.11.2	Lůžkové struktury dolní čelisti	196
7.12	Stařecké změny lebky	197

LITERATURA 201